

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **B. V.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 424/16, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 12. 2023, č. j. MSP-448/2021-OSV-OSV/2, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 5. 2024, č. j. 9 A 148/2023-30,

t a k t o :

- I. Žalobci **se** zástupce pro řízení o kasační stížnosti **neustanovuje**.
- II. Kasační stížnost **se zamítá**.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobce se žalobou u Městského soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného, jímž žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 13. 4. 2021, sp. zn. 40 Si 162/2021. Tímto rozhodnutím byla podle § 15 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, odmítnuta žádost žalobce o poskytnutí informace týkající se podkladů, z nichž vycházela asistentka soudce při rozhodování v jeho jiné věci před Obvodním soudem pro Prahu 2 vedené pod sp. zn. 14 C 146/2018.

[2] Městský soud v záhlaví uvedeným usnesením zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků i návrh žalobce na ustanovení zástupce. Konstatoval, že žalobce nedostál své povinnosti uvést a prokázat úplné a věrohodné údaje o svých majetkových a finančních poměrech, a soud si tak o nich nemohl učinit dostatečně přesný obraz. S ohledem na judikaturu Nejvyššího správního soudu by přiznání požadovaného osvobození od soudních poplatků nebylo možné ani v případě, že by žalobce tvrzený nedostatek finančních prostředků osvědčil, a to vzhledem k množství a shodné povaze sporů, jež vůči různým

orgánům veřejné správy žalobce vede, a do kterých následně podává neúměrné množství žalob. Žalobce jen u Městského soudu v Praze podal několik žalob týkajících se jeho žádosti o informace. Tyto žaloby (včetně nyní podané žaloby) jsou koncipovány podobným stylem, zpravidla neobsahují žádné věcné námitky a žalobce v nich opakovaně poukazuje zejména na zločinné praktiky a represe a stále se vrací k metodice StB z roku 1982 a podpisu Charty 77 a přenáší tyto své výhrady i do současné doby tvrzeními o politické objednávce (zde v rámci rozhodování Obvodního soudu pro Prahu 2 a žalovaného). Vzhledem k tomu, že v posuzovaném případě nebyly splněny podmínky pro osvobození žalobce od soudních poplatků, nemohl mu být ani ustanoven zástupce.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl uvedené usnesení městského soudu kasační stížností, v níž současně požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Namítl, že městskému soudu je jednoznačně známo, že vinou údajného „podvodu ŠU K. Hora z roku 1992“ mu bylo upřeno právo dle zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, a proto dnes žije na hranici chudoby. Postup městského soudu považuje za účelový, přičemž jeho jediným záměrem je upřít stěžovateli jeho ústavní právo dle čl. 36 a 38 Listiny základních práv a svobod. Městský soud postupuje „skandálně“, když stěžovatele osočuje ze „zneužití práva“ a dalších nepodložeností. Poukazuje také na „podvod Městského soudu v Praze v č. j. 32 C 141/201“.

III. Posouzení kasační stížnosti

[4] Nejvyšší správní soud posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou a proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná.

[5] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval návrhy stěžovatele na osvobození od soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti a ustanovení zástupce. V usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, dospěl rozšířený senát k závěru že „stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích]“. V nyní projednávaném případě ovšem nebylo napadeným usnesením rozhodováno ve věci samé, a stěžovateli proto nevzniká povinnost soudní poplatek zaplatit. Nejvyšší správní soud proto o žádosti o osvobození od soudních poplatků nerozhodoval. Závěry učiněné ve vztahu k soudnímu poplatku rozšířený senát promítl v uvedeném usnesení i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele: „[j]e-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“ Zastoupení advokátem v tomto typu řízení tedy není obligatorní. Nejvyšší správní soud se však zabýval otázkou, zda by i přesto v případě stěžovatele bylo zastoupení vhodné.

pokračování

[6] Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. může předseda senátu navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Navrhovatelé lze tedy ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) je to nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[7] Nejvyšší správní soud neshledal splnění druhé nutné podmínky pro ustanovení zástupce, tedy nezbytnost k ochraně práv stěžovatele, neboť po zhodnocení obsahu kasační stížnosti dospěl k závěru, že v projednávané věci není nezbytná potřeba zastoupení stěžovatele prokázána. Z obsahu kasační stížnosti lze vyvodit, čeho se stěžovatel kasační stížností domáhá. Ačkoliv velká část argumentace stěžovatele je ve vztahu k dané otázce irelevantní, kasační stížnost obsahuje odůvodnění směřující proti napadenému usnesení. Nejvyšší správní soud na základě podané kasační stížnosti a podkladů obsažených ve spise může nikterak komplikovanou otázku neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce plně posoudit a věcně o ní rozhodnout, aniž by bylo třeba za tímto účelem stěžovateli ustanovovat zástupce. Za této situace tedy Nejvyšší správní soud stěžovateli zástupce pro řízení o kasační stížnosti neustanovil.

[8] Následně Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[9] Smyslem a účelem osvobození od soudních poplatků je ochrana nemajetného účastníka řízení před odepřením přístupu k soudu. Účelem osvobození od soudních poplatků naopak není odbřemenit nemajetné účastníky řízení ve všech soudních sporech, včetně těch, které opakovaně a soustavně vyvolávají, ačkoliv nemají zjevný dopad do jejich životní sféry. V této souvislosti lze odkázat na rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS, dle kterého i přesto, že je účastník nemajetný a osvobození od soudních poplatků by zde mohlo být na místě, soud mu osvobození může odepřít s ohledem na povahu sporu. O takový případ se může jednat, pokud účastník vede s různými veřejnými institucemi velké množství sporů týkajících se poskytování informací dle zákona o svobodném přístupu k informacím, které často končí před soudy, a tyto spory nemají vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry (tedy se netýkají majetku, životních podmínek a podobných záležitostí účastníka). Dle tohoto rozsudku „[n]elze přehlédnout, že kverulační, zjevně šikanózní, či dokonce pracovní kapacitu orgánů veřejné moci z různých důvodů cíleně paralyzující výkon tohoto práva může mít významné negativní důsledky, které za určitých okolností mohou popřít dokonce i smysl a účel práva na svobodný přístup k informacím. Jedním z nástrojů, jak zabránit zneužívání tohoto práva, a tím i jeho diskreditaci v očích veřejnosti i orgánů veřejné moci, proto musí být i citlivá regulace nadužívání tohoto práva v případech výše uvedených. Taková regulace se může za určitých okolností dít i cestou výjimečného odepření práva na osvobození od soudních poplatků.“

[10] Regulační funkcí soudních poplatků se Nejvyšší správní soud zabýval již ve svých rozsudcích ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011-22, nebo ze dne 14. 11. 2012,

č. j. 6 Ans 14/2012-11, dle kterých „[n]epřiznáním osvobození od soudních poplatků není proto stěžovateli upíráno právo na přístup k soudu v případě sporů ohledně jeho práva na informace, rovněž tím není zpochybňována jeho aktivní legitimace [neboť ta by byla řešena v usnesení o odmítnutí návrhu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s.], ale je pouze vysloveno, že pokud stěžovatel hodlá užívat svého práva na přístup k soudu takovým způsobem, že brojí všemi možnými prostředky proti jakémukoli úkonu správního orgánu bez ohledu na to, aby zvážil smysluplnost a důvodnost svého počínání, je na místě trvat na tom, aby se podílel na úhradě nákladů spojených s vedením takového sporu, které musí být státem vynaloženy, prostřednictvím hrazení soudních poplatků.“

[11] Nejvyšší správní soud shledal, že regulační funkce poplatků se uplatní i v této projednávané věci. Městskému i Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatel opakovaně iniciuje spory týkajících se problematiky svobodného přístupu k informacím, a to s mizivou úspěšností (srov. např. rozsudky NSS ze dne 12. 7. 2023, č. j. 10 As 164/2023-12, ze dne 2. 8. 2023, č. j. 5 As 153/2023-9, ze dne 12. 10. 2023, č. j. 9 As 217/2023-8, ze dne 8. 12. 2023, č. j. 5 As 260/2023-12, a ze dne 22. 2. 2024, č. j. 9 As 34/2024-9). Ke dni rozhodování Nejvyššího správního soudu se dle vnitřní databáze jedná již řádově o stovky řízení. Z formulace požadovaných informací není zřejmé, jakým způsobem tyto informace zasahují do životní sféry stěžovatele, stěžovatel to ani v žalobě nebo kasační stížnosti neuvedl. Blíže nevysvětlil ani povahu informací.

[12] Břemeno tvrzení a břemeno důkazní ohledně skutečností, které odůvodňují osvobození účastníka řízení od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro soudní řízení, tíží tohoto účastníka řízení. Je na něm, aby rozhodné skutečnosti nejen tvrdil, ale i doložil. Jak vyplývá z výše citované judikatury, v případě řízení ve věci svobodného přístupu k informacím je jednou z rozhodných okolností také to, zda se předmětné informace dotýkají životní sféry navrhovatele.

[13] Pokud stěžovatel uplatnil i přes dosavadní neúspěchy další sériové podání, z něhož sice vyplývalo, že se týká přístupu stěžovatele k informacím a že stěžovatel i v tomto případě žádá o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce, opět však neuvedl nic o povaze požadovaných informací a nesdělil, jak se vztahují k jeho životní sféře, městský soud správně uzavřel, že stěžovatel nedoložil splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků dle § 36 odst. 3 s. ř. s., a tedy ani pro ustanovení zástupce pro řízení před městským soudem dle § 35 odst. 10 s. ř. s.

[14] S tvrzeními, která stěžovatel předestřel v kasační stížnosti, se tak nelze ztotožnit. Městský soud neupírá stěžovateli základní práva, jestliže nevyhověl jeho návrhům a poukázal na stereotypnost podání stěžovatele, který obdobnou argumentaci neúspěšně uplatnil již v desítkách případů.

IV. Závěr

[15] Nejvyšší správní soud dospěl z výše uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

pokračování

[16] Nejvyšší správní soud nerozhodoval o nákladech řízení o kasační stížnosti, neboť o nich rozhodne městský soud v rámci rozhodnutí o věci samé. Řízení o kasační stížnosti proti usnesení řešícímu otázku osvobození od soudních poplatků, resp. ustanovení zástupce, totiž je „vnořeno“ do řízení o žalobě (analogicky viz rozsudek rozšířeného senátu ze dne 29. 11. 2023, čj. 5 As 84/2022-30, č. 4554/2024 Sb. NSS).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. července 2024

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu